

Til beslutningsforslag nr. B 31. Beretning afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 23. juni 1993

Beretning

vedrørende

Forslag til folketingsbeslutning om genopretning af Skjern Å

[af Henning Nielsen (S), Gade (SF) og Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i nogle møder.

Herefter udtaler et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Socialistisk Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget), at det var et næsten enigt Folketing, som i 1987 traf beslutning om genskabelse af Skjern Å-systemets selvrensende effekt.

Denne brede, politiske enighed har også præget det videre projektforsløb dels ved afsættelsen af de nødvendige ressourcer, dels ved iværksættelsen af projektets første fase.

Flertallet tillægger Skjern Å-projektet særlig betydning og lægger derfor ikke blot vægt på, at de nødvendige ressourcer bliver sikret, men finder det tillige væsentligt at sikre lokal indflydelse og opbakning i arbejdet.

Dette er også sket såvel ved sammensætning af den nedsatte Skjern Å-arbejdsgruppe i 1988 som ved nedsættelsen af det rådgivende udvalg vedrørende Skjern Å-projektet i 1990.

Det har ligeledes været afgørende, at realiseringen af Skjern Å-projektet sker i samarbejde med og i videst muligt omfang baseres på en frivillig medvirken fra de berørte lodsejere. Principperne om lokal indflydelse og frivillighed har været en af de væsentligste årsager til projektets hidtidige succes.

Realiseringen af hele Skjern Å-projektet forventedes i 1987 at skulle strække sig over 10-15 år.

Det blev dengang fundet hensigtsmæssigt at begynde med jordopkøb og jordfordeling og

først derefter træffe beslutning om den endelige og mere præcise udformning af Skjern Å-projektet.

Projektet er derfor opdelt i en erhvervsfase og i en anlægsfase.

I 1990 tiltrådte Finansudvalget, at der til første fase af naturgenopretningsprojektet, altså erhvervsfasen, blev anvendt 38 mio. kr. i perioden 1990-1993, finansieret inden for den statslige del af naturforvaltningsmidlerne.

Erhvervsfasen er hidtil forløbet tilfredsstillende. I løbet af de to første af de i alt tre år har staten gennem jordfordeling og jordopkøb erhvervet ca. 1.250 ha, som udgør en væsentlig del af de arealer, der er nødvendige for den fysiske realisering af genopretningsprojektet.

Flertallet har med tilfredshed konstateret, at der er en meget bred lokal tilfredshed med den måde, hvorpå dette er sket i et samarbejde mellem Miljøministeriet og Jordbrugsdirektoratet for at få sikret opkøbene frivilligt. Frivillighed har vist sig at være et godt princip og jordfordelingen et velegnet instrument i forbindelse med disse erhvervelser.

Flertallet har noteret sig, at Finansudvalget den 9. december 1992 tiltrådte, at der afsættes 10,8 mio. kr. til arealerhvervelse og 1,8 mio. kr. til iværksættelse af et overvågnings- og undersøgelsesprogram for at kunne dokumentere effekten af Skjern Å-projektet og for at kunne drage erfaringer og opbygge viden til brug for andre, lignende fremtidige projekter herhjemme og i udlandet.

Hermed må udvalget lægge til grund, at gennemførelsen af erhvervsfasen for størstedele-

lens vedkommende er sikret på betryggende vis.

Flertallet lægger vægt på, at forvaltningen af offentligt ejede arealer sker ud fra grundprincippet om, at der gives almenheden mulighed for at anvende de af staten erhvervede arealer.

Flertallet fremhæver, at beslutningen fra 1987 om genskabelse af Skjern Å's selvrensende effekt principielt skal anskues i sin helhed fra Skjern Å's kilder til den vestlige side af Hvide Sande-slusen.

Flertallet konstaterer også, at Skov- og Naturstyrelsen har fremsendt en ansøgning til EF-Kommissionen om støtte til Skjern Å-projektet i henhold til EF's nye forordning vedrørende naturbevaring og naturgenopretning. Det ventes, at EF-Kommissionen tager stilling til denne ansøgning med udgangen af juli måned 1993. Flertallet forventer, at EF's ledsageforanstaltninger søges indarbejdet i projektet i videst muligt omfang.

I henhold til kommissoriet og den fastlagte tidsplan for Det Rådgivende Skjern Å-udvalgs arbejde skal udvalget senest 1. april 1994 på baggrund af resultaterne af erhvervsfasen afgive en indstilling til miljøministeren om den konkrete afgrænsning og udformning af Skjern Å-projektet. Herunder vil det også blive vurderet, om der er behov for at erhverve yderligere arealer i tilknytning til projektet.

Flertallet ser frem til at modtage ministerens vurdering af Skjern Å-udvalgets indstilling, inden der træffes endelig beslutning om anlægsfasen.

Flertallet skal dog samtidig anmode miljøministeren om en status for erhvervsarbejdet forud for starten af folketingsåret 1993-94.

Flertallet lægger herudover til grund, at miljøministeren fortsat holder udvalget løbende orienteret om forløbet af Skjern Å-projektet.

Et mindretal inden for flertallet (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) har noteret sig, at flertallet i et og alt har valgt at følge forhenværende miljøminister Per Stig Møllers plan for Skjern Å-projektets gennemførelse, hvorfor Venstre og Det Konservative Folkeparti kan tilslutte sig flertallets beretning.

Et *mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) bemærker, at Socialdemokratiet, So-

cialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre kunne tilslutte sig beslutningsforslaget, medens Venstre, Det Konservative Folkeparti, Fremskridtspartiet og Centrum-Demokraterne ikke kunne tilslutte sig dette ved beslutningsforslagets 1. behandling den 13. januar 1993.

Fremskridtspartiet konstaterer, at på grund af, at det er de partier, der fremsatte beslutningsforslaget, som har fået regeringsmagten og har indset, at vedtagelsen af dette beslutningsforslag vil kræve mange penge i årene fremover, og at fremskaffelsen af dette beløb vil afstedkomme problemer, så vælger man blot at afslutte med en beretning. Fremskridtspartiet har således med tilfredshed noteret sig, at beslutningsforslaget ikke bliver gennemført.

Fremskridtspartiet er modstander af, at man afsætter 80 mio. kr. af de offentlige midler over en 4-årig periode til opfyldelse af beslutningsforslag B 79 af 13. januar 1987, hvor formålet er at genskabe Skjern Å-systemet med selvrensende effekt.

Politikerne burde ikke i 1960'erne have grebet ind i naturens orden og ladet Hedeselskabet udarbejde et projekt, hvor et naturskabt åløb forvandlede til en kunstig kanal. Men tanken var dengang, at der var brug for fødevarer i uanede mængder til at føde de $\frac{2}{3}$ af verdens befolkning, som sultede i større eller mindre grad.

Selv om lige så mange mennesker stadig sulter, er situationen nu en anden, og man betaler ligefrem landmændene for ikke at dyrke deres jord, men lægge den brak. På den baggrund kan man sige, at det så ville være fornuftigt igen at lade åen sno sig og lade nogle af de lavtliggende områder overrisle og lade naturen selv føre området tilbage til eng og kær.

Fremskridtspartiet konstaterer imidlertid, at den eventuelle skade mod naturen, der i 1960'erne er sket, ikke blot lader sig udbedre med nye gravemaskiner. Hvis vi forsøger derpå, vil det afstedkomme nye, store okkerforureninger i Skjern Å og Ringkøbing Fjord, som det var tilfældet, da man gravede i 1960'erne, og dette vil have andre uheldige følger. Derfor siger Fremskridtspartiet: Lad nu blot naturen passe sig selv, og lad den del af Skjern Å/kanal, der på naturlig måde vil begynde at sno sig, finde sit eget løb. Men lad os holde gravemaskinerne derfra.

Miljø- og naturtilstanden i området er på nuværende tidspunkt den bedste i mands minde, og her tænkes bl.a. på flora og fauna, herunder fugle og fisk. Det nævnes, at der i de sidste 25 år ikke har været tilnærmelsesvis så mange laks i Skjern Å-systemet som netop de sidste par år. Fremskridtspartiet ønsker ikke disse gode og positive tilstande ødelagt igen.

Fremskridtspartiet mener heller ikke, at det offentlige fortsat skal købe jordtilliggender. Lad de landmænd, der har jord ned til åen/kanalen, dyrke den, som de nu gør. Bliver der områder, det ikke længere kan svare sig at op-

dyrke med f.eks. korn, ja, så kan landmændene lade det ligge brak og få tilskud på den måde og lade kreaturerne afgræsse arealerne.

Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at de 1.250 ha, som allerede af det offentlige er opkøbt fra lodsejerne, bør sælges til private eller foreninger enten som landbrugsjord eller som naturområde. Indkommende beløb kan så bruges til at afdrage på Danmarks alt for store indlandsgæld. Endvidere kan de beløb, der er afsat på finansloven for 1993 og fremover, helt slettes.

P.u.v.

AAGE BRUSGAARD
formand.